

**INSTYTUT
EMERYTALNY**

PPE i PPK w I kwartale 2020

podmioty | aktywa | uczestnicy

**Raport dotyczący wybranych danych rynkowych
dotyczących form długoterminowego oszczędzania
dostępnych w Polsce**

I kwartał 2020

Warszawa, maj 2020

Spis treści

Cel oraz autorzy Raportu	2
Wprowadzenie	3
1. Charakterystyka PPE oraz PPK	4
2. Współzależność PPE i PPK	5
3. Pracodawcy prowadzący PPE i PPK na dzień 31.03.2020	6
4. Podmioty zarządzające PPE i PPK na dzień 31.03.2020	8
5. Uczestnicy PPE i PPK na dzień 31.03.2020	12
6. Aktywa zgromadzone w PPE i PPK na dzień 31.03.2020	13
Podsumowanie.....	14

Cel oraz autorzy Raportu

Celem niniejszego Raportu jest przedstawienie oraz porównanie wybranych danych rynkowych dotyczących pracowniczych programów emerytalnych (PPE) oraz pracowniczych planów kapitałowych (PPK) na koniec I kwartału 2020 roku jako dostępnych obecnie w Polsce form długoterminowego grupowego oszczędzania na cele emerytalne.

Opracowanie jest pierwszym w Polsce kwartalnym zestawieniem danych dotyczących PPE oraz PPK pod względem popularności danego rozwiązania wśród pracodawców i pracowników, wartości zgromadzonych aktywów, a także oferty instytucji zarządzających aktywami w ramach danego rozwiązania. Ambicją autorów opracowania jest nadanie mu charakteru cyklicznego, tak, aby w przyszłości możliwe było identyfikowanie rozwoju oraz trendów zachodzących na rynku długoterminowego oszczędzania na cele emerytalne w Polsce.

Niniejszy Raport pt. *PPE i PPK w I kwartale 2020 (aktywa, podmioty, uczestnicy)* został przygotowany przez ekspertów Instytutu Emerytalnego dr. Antoniego Kolka, dr. Marcina Wojewódkę oraz Oskara Sobolewskiego, został sfinansowany ze środków własnych, a dane analizowane w Raporcie pochodzą ze źródeł powszechnie dostępnych.

dr Antoni Kolek
Prezes
Instytutu Emerytalnego

dr Marcin Wojewódka
Wiceprezes
Instytutu Emerytalnego

Oskar Sobolewski
Ekspert
Instytutu Emerytalnego

Wprowadzenie

Publikowane prognozy demograficzne wskazują, że w najbliższych dekadach liczba ludności Polski będzie się zmniejszać, przy jednoczesnym procesie zmiany struktury wiekowej. Szacuje się, że w 2050 roku około 1/3 naszego społeczeństwa będą stanowić osoby w wieku powyżej 65. roku życia, a liczba osób pracujących będzie znacząco niższa niż tych w okresie przed podjęciem aktywności zawodowej oraz tych po zakończeniu aktywności zawodowej. Z kolei z prognoz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wynika, że do 2080 roku liczba osób w wieku produkcyjnym osiągnie niewiele ponad 14 mln osób, a osób w wieku poprodukcyjnym przekroczy 15 mln osób¹.

Wobec wskazań demograficznych oraz prognoz makroekonomicznych dotyczących funkcjonowania polskiego systemu emerytalnego, możliwość wypłaty świadczeń będzie ograniczona. Konsekwencją tych procesów będzie obniżenie wysokości emerytur. Zatem bez dodatkowego oszczędzania na czas po zakończeniu aktywności zawodowej, niemożliwym będzie zapewnienie dochodów pozwalających na godną starość. Władze publiczne dostrzegając te zjawiska oraz wychodząc na przeciw prognozom oprócz systemu z państwowymi gwarancjami zalecają dodatkowe oszczędzanie w ramach form organizowanych przez pracodawców: Pracowniczych Programów Emerytalnych oraz Pracowniczych Planów Kapitałowych.

W niniejszym opracowaniu zawarta jest charakterystyka PPE i PPK, ukazująca jak wygląda rynek grupowego oszczędzania na emeryturę. Porównaniu poddane zostają instytucje finansowe zarządzające środkami, zgromadzone aktywa, a także powszechność rozwiązań.

¹ ZUS, Prognoza wpływów i wydatków funduszu emerytalnego do 2080 roku, Warszawa 2019 r.

1. Charakterystyka PPE oraz PPK

Pracownicze Programy Emerytalne (PPE)

Podstawą funkcjonowania PPE jest ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych. Ustawa przewiduje możliwość tworzenia przez pracodawcę PPE w jednej z czterech form prawnych. W ramach PPE pracodawcy zawierają umowę zakładową z reprezentacją pracowników oraz umowę z instytucją finansową zarządzającą danym PPE. Tworzenie PPE jest dobrowolne dla pracodawcy i tak samo dobrowolnie pracownik sam podejmuje decyzję w zakresie uczestnictwa w PPE. Pracodawca finansuje składkę podstawową maksymalnie w wysokości 7% wynagrodzenia uczestnika, natomiast uczestnik może zadeklarować dobrowolną składkę dodatkową. Uczestnik, co do zasady po osiągnięciu 60. roku życia, może wypłacić środki w formie ratalnej albo jednorazowo. Uczestnictwo w PPE jest dobrowolne dla pracowników – mogą w dowolnym momencie zrezygnować z nowych składek, ale mają ograniczone możliwości wycofania środków przed osiągnięciem wieku lat 60.

Pracownicze Plany Kapitałowe (PPK)

Funkcjonują na podstawie ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych. Utworzenie PPK jest co do zasady obowiązkiem pracodawcy. Ustawa przewiduje, że PPK mogą być oferowane w trzech formach prawnych. W ramach PPK pracodawcy zawierają dwie umowy: jedną z instytucją finansową (umowa o zarządzanie PPK), drugą w imieniu i na rzecz uczestników PPK (umowa o prowadzenie PPK). PPK jest finansowane z trzech źródeł: wpłaty uczestnika (co do zasady 2% wynagrodzenia uczestnika), wpłaty pracodawcy (1,5% wynagrodzenia uczestnika) i zasileń ze środków publicznych (wpłata powitalna 250 zł i dopłaty roczne 240 zł). Uczestnicy PPK po osiągnięciu 60. roku życia mogą rozpocząć wycofywanie środków. Ustawodawca zdecydował się na model wypłaty 25% jednorazowo, a pozostałe 75% środków w co najmniej 120 miesięcznych ratach.

Więcej porównania PPE i PPK można znaleźć na stronie www.institutemerytalny.pl.

2. Współzależność PPE i PPK

Obowiązek wprowadzenia PPK

Polski ustawodawca postanowił, że PPK mają charakter obligatoryjny. To jest obowiązkiem prawie każdego pracodawcy jest utworzenie w określonym czasie i prowadzenie PPK. Termin utworzenia PPK został uzależniony od sektora gospodarki, w jakim działa dany podmiot zatrudniający oraz od wielkości tego podmiotu mierzonej liczbą osób zatrudnionych. Najwięksi pracodawcy sektora prywatnego byli zobowiązani utworzyć PPK w 2019 roku, podmioty średniej wielkości tworzą PPK w roku 2020, a najmniejsi pracodawcy oraz jednostki sektora finansów publicznych zobowiązane są do utworzenia PPK w 2021 roku.

Alternatywa w postaci PPE

W przypadku pracodawców nie będących mikroprzedsiębiorcami jedynie prowadzenie przez pracodawcę PPE spełniającego określone parametry stanowi podstawę dla takiego podmiotu do nie tworzenia PPK. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, pracodawcy, którzy będą prowadzili (na dzień rozpoczęcia stosowania w stosunku do nich przepisów ustawy o PPK) PPE o składce podstawowej w wysokości co najmniej 3,5% wynagrodzenia pracownika oraz spełniający kryterium partycypacji w PPE co najmniej 25% osób zatrudnionych, nie będą zobowiązani tworzyć PPK. W przypadku pracodawców, którzy na dzień 31 grudnia 2019 roku zatrudniali między 20 a 49 osób, termin na uruchomienie PPE spełniającego powyżej wskazane przesłanki upływa z dniem 30 czerwca 2020 roku, a w przypadku podmiotów mniejszych oraz jednostek sektora finansów publicznych taką datą jest – na dzień sporządzenia niniejszego raportu – dzień 1 stycznia 2021 roku.

W związku z powyżej opisanymi mechanizmami zależności między PPE a PPK można założyć, że liczba PPE powinna wzrastać wyłącznie do końca 2020 roku, a następnie powinna utrzymywać się na stałym poziomie przy zmianach wartości aktywów zgromadzonych w ramach PPE oraz liczby uczestników PPE.

3. Pracodawcy prowadzący PPE i PPK na dzień 31.03.2020

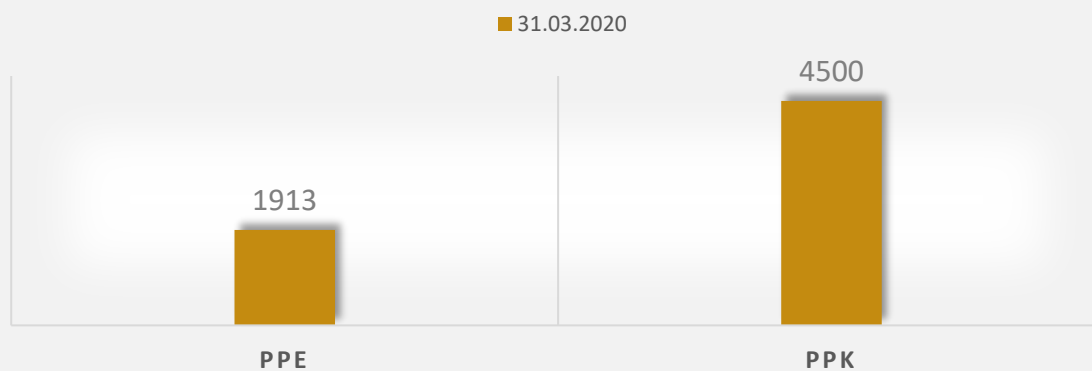
Pracodawcy prowadzący PPE

Pracownicze programy emerytalne są tworzone w postaci wydania przez Komisję Nadzoru Finansowego decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie wpisu do rejestru wniosku pracodawcy, który zawarł umowy składające się na dane PPE. Decyzja ta jest ujawniana w publicznym rejestrze PPE, prowadzonym przez Komisję Nadzoru Finansowego. Zgodnie z tymi danymi na dzień 31.03.2020 roku liczba prowadzonych przez pracodawców aktywnych PPE wynosiła 1913. Liczba ta dotyczy wszystkich PPE bez względu na wielkość pracodawcy.

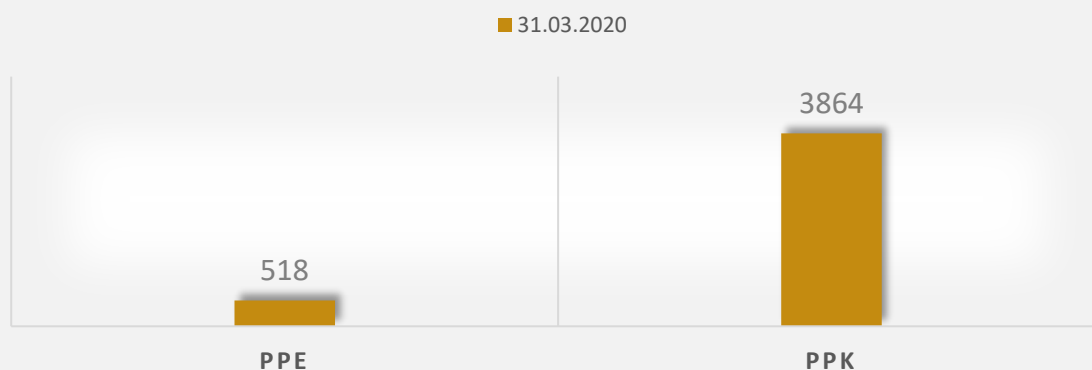
Pracodawcy prowadzący PPK

Pracownicze plany kapitałowe są tworzone w postaci zawarcia umowy o zarządzanie PPK między podmiotem zatrudniającym a instytucją finansową, która to umowa podlega zgłoszeniu do ewidencji PPK prowadzonej przez Polski Fundusz Rozwoju. Zgodnie z tymi danymi, na dzień 31.03.2020 roku liczba prowadzonych przez pracodawców aktywnych PPK wynosiła około 4500. Liczba ta dotyczy pracodawców zatrudniających co najmniej 250 osób zatrudnionych, nie należących do sektora finansów publicznych.

Wykres 1. Liczba wszystkich prowadzonych PPE i PPK na dzień 31.03.2020

Źródło: Rejestr PPE, Ewidencja PPK

Wykres 2. Liczba PPE i PPK na dzień 31.03.2020 w firmach 250+

Źródło: Rejestr PPE, Ewidencja PPK

Relacja prowadzących PPE do prowadzących PPK

Pracownicze plany kapitałowe tworzone są od drugiej połowy 2019 roku, kiedy to PPK utworzyły 3864 firmy, zatrudniające ponad 250 osób. Natomiast w grupie wszystkich pracodawców prowadzących PPE jest 518 takich, którzy zatrudniają powyżej 250 osób. Zatem obecnie w 4382 największych firmach w Polsce funkcjonuje program długoterminowego grupowego oszczędzania, czy to w postaci PPE czy PPK. Z tym, że 88% tych firm prowadzi PPK, a jedynie 12% podmiotów korzysta z rozwiązania w postaci PPE.

4. Podmioty zarządzające PPE i PPK na dzień 31.03.2020

Podmioty prowadzące PPE

Pracownicze programy emerytalne tworzone są w postaci wydania przez Komisję Nadzoru Finansowego decyzji administracyjnej, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie wpisu do rejestru wniosku pracodawcy, który zawarł umowy składające się na dane PPE. Decyzja ta jest ujawniana w publicznym rejestrze PPE prowadzonym przez Komisję Nadzoru Finansowego. Na dzień 31.03.2020 roku liczba zarządzających PPE wynosiła 29 podmiotów, funkcjonujących w formie prawnej towarzystwa funduszy Inwestycyjnych (TFI), zakładu ubezpieczeń na życie (ZU) lub pracowniczego towarzystwa emerytalnego (PrTE). Z czego było to 18 TFI, 2 PrTE i 9 ZU.

Podmioty prowadzące PPK

Pracownicze plany kapitałowe są tworzone w postaci zawarcia umowy o zarządzanie PPK między podmiotem zatrudniającym a instytucją finansową, która to umowa podlega zgłoszeniu do ewidencji PPK prowadzonej przez Polski Fundusz Rozwoju. Podmiot zarządzający instytucją finansową musi działać w jednej z czterech form, jakimi są: towarzystwa funduszy inwestycyjnych (TFI), zakłady ubezpieczeń na życie (ZU), powszechne towarzystwa emerytalne (PTE) oraz pracownicze towarzystwa emerytalne (PrTE). Na dzień 31.03.2020 roku dopuszczonych do oferowania PPK na Portalu PPK (www.mojeppk.pl) było 20 podmiotów, z czego było to 16 TFI, 3 PTE i 1 ZU.

Tabela 1. Instytucje finansowe oferujące produkty PPE i PPK

INSTYTUCJA FINANSOWA	OFEROWANIE PRODUKTU PPE	OFEROWANIE PRODUKTU PPK
ZAKŁADY UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE		
POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE S.A.	TAK	NIE
COMPENSA ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ S.A.	NIE	TAK
AVIVA TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE S.A.	TAK	NIE
TOWARZYSTWO UBEZPIECZENIOWE ALLIANZ ŻYCIE POLSKA S.A.	TAK	NIE
GENERALI ŻYCIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A.	TAK	NIE
METLIFE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE I REASEKURACJI S.A.	TAK	NIE
PKO ŻYCIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ S.A.	TAK	NIE
SOPOCKIE TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE ERGO HESTIA S.A.	TAK	NIE
TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ NA ŻYCIE WARTA S.A.	TAK	NIE
POLSKI GAZ TOWARZYSTWO UBEZPIECZEŃ WZAJEMNYCH NA ŻYCIE	TAK	NIE
PRACOWNICZE TOWARZYSTWA EMERYTALNE		
PRACOWNICZE TOWARZYSTWO EMERYTALNE ORANGE POLSKA S.A.	TAK	NIE
PRACOWNICZE TOWARZYSTWO EMERYTALNE "NOWY ŚWIAT" S.A.	TAK	NIE

TOWARZYSTWA FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH		
TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH PZU S.A.	TAK	TAK
NN INVESTMENT PARTNERS TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
PKO TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
ESALIENS TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
ROCKBRIDGE TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	NIE
INVESTORS TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
GENERALLI TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
AVIVA INVESTORS POLAND TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
IPOPEMA TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	NIE
SKARBIEC TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ALLIANZ POLSKA S.A.	TAK	TAK
MILLENIU TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	NIE	TAK
BPS TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
SANTANDER TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
PFR TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	NIE	TAK

AXA TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	NIE	TAK
BNP PARIBAS TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
PEKAO TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	TAK
MS TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH S.A.	TAK	NIE
TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH ENERGIA S.A.	TAK	NIE
TOWARZYSTWO FUNDUSZY INWESTYCYJNYCH AGRO S.A.	TAK	NIE
POWSZECHNE TOWARZYSTWA EMERYTALNE		
NN POWSZECHNE TOWARZYSTWO EMERYTALNE S.A.	NIE	TAK
POCZTYLION-ARKA POWSZECHNE TOWARZYSTWO EMERYTALNE S.A.	NIE	TAK
AEGON POWSZECHNE TOWARZYSTWO EMERYTALNE S.A.	NIE	TAK

Źródło: Rejestr PPE, Ewidencja PPK

5. Uczestnicy PPE i PPK na dzień 31.03.2020

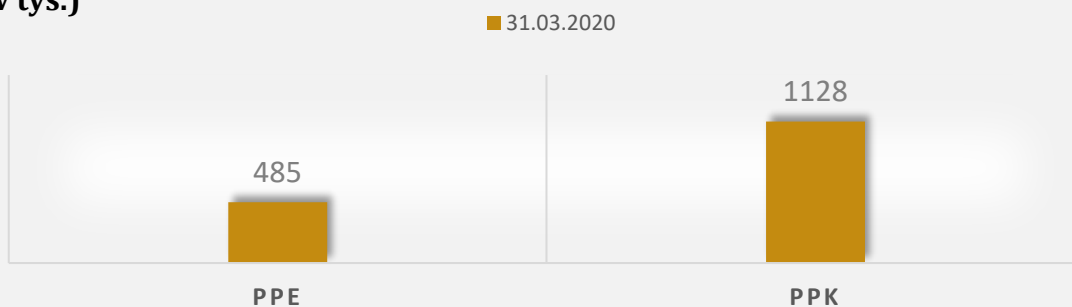
Liczba uczestników PPE

Dokładna liczba uczestników PPE na dzień 31.03.2020 roku nie jest jeszcze znana z uwagi na schemat i terminy raportowania przez pracodawców danych w tym zakresie. Jednakże mając na uwadze, że na koniec 2018 roku liczba uczestników przekroczyła 400 tysięcy osób, a na koniec 2019 roku prawdopodobnie zbliżyła się do 0,5 mln osób, można bezpiecznie szacować, mając na względzie nieznaczny przyrost liczby nowych PPE tworzonych w I kw. 2020 roku, że liczba uczestników PPE na dzień 31.03.2020 wynosiła około 485 tysięcy osób.

Liczba uczestników PPK

Na dzień 31.03.2020 roku liczba uczestników pracowniczych planów kapitałowych wynosiła około 1,1 mln osób, co daje partycypację w PPK, liczoną jako relacja liczby uczestników PPK do liczby osób zatrudnionych w podmiotach prowadzących PPK, na poziomie około 39%. Fakt, że termin na wdrożenie PPK dla średnich pracodawców został przeniesiony z wiosny 2020 roku na jesień 2020 roku, powoduje, że należy przypuszczać, że większy wzrost liczby uczestników PPK będzie miał miejsce pod koniec 2020 roku.

Wykres 3. Szacunkowa liczba uczestników PPE i PPK na dzień 31.03.2020² (w tys.)

Źródło: Rejestr PPE, www.mojeppk.pl

² Dane na koniec 2019 roku oraz 31.03.2020 pochodzą z rejestru KNF oraz są szacunkiem liczby uczestników

6. Aktywa zgromadzone w PPE i PPK na dzień 31.03.2020

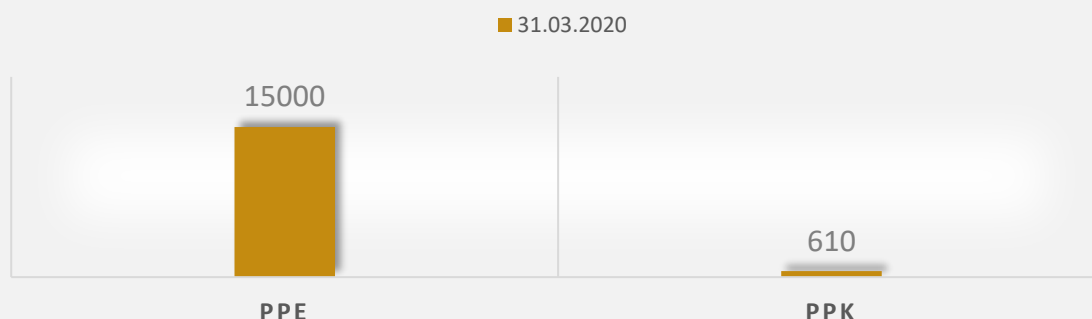
Wartość aktywów PPE

Dokładna wartość aktywów PPE na dzień 31.03.2020 roku nie jest jeszcze znana z uwagi na schemat i terminy raportowania przez pracodawców oraz podmioty zarządzające PPE danych w tym zakresie. Ponadto w I kwartale 2020 roku miały miejsce znaczące wahania notowań wartości jednostek uczestnictwa funduszy, w ramach których były gromadzone środki w PPE. Jednakże mając na uwadze dane z poprzednich okresów, można ostrożnie przyjąć, że na dzień 31.03.2020 roku wartość aktywów zgromadzonych w ramach PPE wyniosła około 15 mld zł.

Wartość aktywów PPK

Na dzień 31.03.2020 roku na rachunkach uczestników PPK zgromadzono kwotę 610 mln zł. Kwota ta powinna rosnać w ciągu 2020 roku chociażby z uwagi na wpłaty powitalne oraz dopłaty roczne za rok 2019, które powinny pojawić się na rachunkach uczestników PPK w I połowie 2020 roku. Przyjmując, że do końca roku nie będzie dużych zmian w wysokości dokonywanych wpłat do PPK oraz że nie będzie znaczących ruchów na Giełdzie Papierów Wartościowych, to na koniec roku 2020, w ramach PPK, powinno być około 2,4 – 2,6 mld zł.

Wykres 4. Szacunkowa wartość aktywów PPE i PPK na dzień 31.03.2020 (w mln)

Źródło: Rejestr PPE, www.mojepppk.pl

Podsumowanie

Pracodawcy

Pod względem liczby, na koniec I kwartału 2020 roku, długoterminowe formy oszczędzania funkcjonowały w Polsce w grupie około 6 500 pracodawców, z czego w większości były to PPK. Wśród największych pracodawców, zatrudniających powyżej 250 osób, aż 88% prowadzi PPK, a tylko 12% PPE. Należy spodziewać się, że powyższa relacja będzie rosła na korzyść PPK.

Dostawcy

Długoterminowe produkty oszczędzania PPE i PPK oferowane są w Polsce przez kilkudziesięciu dostawców, z czego większość to towarzystwa funduszy inwestycyjnych, a w drugiej kolejności zakłady ubezpieczeń na życie. Należy jednakże spodziewać się zmniejszenia liczby podmiotów oferujących PPK.

Uczestnicy

Na koniec I kwartału 2020 roku uczestnictwem w formach długoterminowego oszczędzania objętych było ponad 1,5 mln osób, z czego większość w formie PPK. Nie należy spodziewać się istotnego wzrostu tej liczby przed końcem 2020 roku.

Aktywa

Na koniec I kwartału 2020 roku w ramach PPE i PPK zgromadzono aktywa rzędu kilkunastu mld zł, z czego większość w PPE. Można założyć niewielki organiczny wzrost aktywów w 2020 roku, ale będzie to uzależnione głównie od sytuacji rynkowej.

**INSTYTUT
EMERYTALNY**

**Instytut Emerytalny sp. z o. o.
ul. Solec 38 | 00-394 Warszawa**

**biuro@instytutemerytalny.pl
www.instytutemerytalny.pl**